

پرسش های رایج در مورد فاسیولیازیس

فاسیولیازیس چیست؟

فاسیولیازیس یک بیماری عفونی ناشی از انگل فاسیولا است. این انگل جزو کرم های پهن دسته بندی می شود. انگل های بالغ در مجاری صفراوی افراد آلوده و حیواناتی از قبیل گوسفند و گاو مشاهده می شوند. به طور کلی این بیماری در دام و سایر حیوانات شایع تر از انسان ها است. دو گونه از این انگل افراد را آلوده می کنند. گونه اصلی آن *Fasciola hepatica* است که به عنوان انگل کبدی رایج یا انگل کبد گوسفند نیز شناخته می شود و گونه ای مرتبط با آن به نام *Fasciola gigantica* نیز افراد را آلوده می کند.

انگل فاسیولا بیشتر در کجا دیده می شود؟

اگر چه موارد بیماری فاسیولیازیس از سراسر مناطق حاشیه دریای خزر گزارش شده است، ولی بیشترین موارد آن مربوط به استان گیلان بویژه شهرستان های انزلی و رشت می باشد. فاسیولیازیس در اکثر نواحی اندمیک دنیا یک بیماری روستائی است و کشاورزان و دامداران را بیشتر تحت تأثیر قرار می دهد ولی در نواحی اندمیک استان گیلان بیشترین موارد بیماری از مناطق شهری گزارش شده است. این بیماری عموماً در مناطقی با مصرف بالای سبزیجات و گیاهان خودرو و محلی که اغلب به صورت خام و بدون ضد عفونی و سالم سازی یا مصرف آب های غیر تصفیه شده ایجاد و گسترش می یابد.

انسان چگونه به بیماری فاسیولیازیس مبتلا می شود؟

آلودگی انسان و سایر میزبانان به انگل فاسیولا به دنبال خوردن متاسرکرهای عفونت زا رخ می دهد. از آنجائی که این متاسرکرها غالباً چسبیده به برگ گیاهان آبی و یا به صورت شناور بر آب وجود دارند، لذا انسان در اثر مصرف گیاهان و آب های آلوده مبتلا می شود.

به طور خلاصه منابع آلودگی پیشنهاد شده برای ابتلا به این نوع انگل عبارتند از:

۱. خوردن گیاهان وحشی آب شیرین

۲. خوردن گیاهان آبی پرورشی

۳. خوردن گیاهان وحشی خشکی زی

۴. خوردن گیاهان خشکی زی پرورشی

۵. خوردن غذاهای سنتی که از سبزیجات محلی تهیه می شوند

۶. نوشیدن آب آلوده به متاسرکر

۷. خوردن غذاها و سوپ های تهیه شده با آب آلوده

۸. شستشوی وسایل آشپزخانه و سایر وسایل در آبهای آلوده

علائم بیماری فاسیولیازیس چیست ؟

علائم بالینی در انسان می تواند شامل علائم تب، ضعف، درد شکم، ائوزینوفیلی در خون، هیپاتومگالی (بزرگی کبد) و آزمایش های غیرطبیعی کبد باشد.

چه مدت پس از مصرف احتمالی مواد غذایی یا آب آلوده با انگل، علائم بیماری ظاهر می شوند؟

علائم مرحله حاد می تواند از چند روز (به طور معمول کمتر از یک تا دو هفته) پس از قرار گرفتن در معرض این انگل شروع شده و تا چند هفته یا چند ماه ادامه یابد.

برخی از افراد در مرحله مزمن عفونت، هنگامی که انگل بالغ در مجاری صفراوی قرار دارد، احساس بیماری می کنند. در این مرحله علائم می تواند از ماه ها تا سال ها پس از مواجهه شروع شود.

به صورت کلی دوره کمون بیماری که از زمان خورده شدن شکل متاسرکر تا ظهور اولین نشانه بیماری را شامل می شود، هنوز دقیقاً مشخص نیست و ممکن است از چند روز، چند هفته، تا چند ماه و حتی بیشتر به طول بیانجامد.

چه کسانی بیشتر به فاسیولیازیس مبتلا می شوند ؟

ابتلا به بیماری کاملاً در ارتباط با داشتن آگاهی های بهداشتی افراد و سابقه حضور در مناطق اندمیک می باشد. به طوری که افرادی که از سبزیجات و گیاهان ضد عفونی نشده به صورت خام یا نیم پز و یا آب آشامیدنی ناسالم استفاده می کنند، یا سابقه مسافرت و زندگی در مناطق اندمیک بیماری یا وضعیت بهداشتی نامطلوب دارند، بیشترین خطر ابتلا را دارند.

اگر خودم یا یکی از اطرافیان دارای علائم مشکوک به ابتلا به فاسیولیاریس شدیم چه کاری باید انجام دهیم؟

اگر فکر می کنید شما یا یکی از اعضای خانواده تان دارای علائم مشکوک و محتمل ابتلا به بیماری را دارید، باید برای انجام معاینه و آزمایشات تخصصی تشخیصی، به نزدیکترین واحد بهداشتی محل زندگی یا کار خود مراجعه نمائید.

فاسیولا چگونه تشخیص داده می شود؟

تشخیص ابتلا به فاسیولیاریس از طریق آزمایش مدفوع و سرم خون است. برای انجام این آزمایش باید از بیمار نمونه مدفوع یا سرم خون تهیه و به آزمایشگاه ارسال گردد. این آزمایش در سیستم بهداشتی کشور به صورت رایگان انجام می شود.

فاسیولیاریس چگونه درمان میشود؟

در حال حاضر موثرترین دارو برای درمان افراد آلوده، استفاده از قرص های تریکلابندازول است که در ایران نیز توسط کمیته کشوری مراقبت فاسیولیاریس به عنوان داروی انتخابی در درمان بیماری انسانی معرفی شده است. درمان بعد از دریافت نتیجه مثبت آزمایشگاه و با تجویز پزشک، به صورت رایگان از کلیه واحدهای بهداشتی کشور قابل تهیه است.

آیا در صورت تماس با فرد مبتلا به فاسیولیاریس ، باید نگران ابتلا به این بیماری باشیم؟

خیر، این بیماری بیماری به هیچ وجه مستقیماً از یک فرد به فرد دیگر منتقل نمی شود. بنابراین عموماً تماس با یک فرد آلوده عامل خطری برای ابتلا به این بیماری نیست.

چگونه می توانم از ابتلا به بیماری فاسیولیاریس پیشگیری کنم؟

برای پیشگیری از ابتلا به بیماری فاسیولیاریس رعایت موارد زیر ضروری است:

- آشنایی با سیر تکاملی بیماری و روشهای انتقال عفونت به انسان و همچنین راه های جلوگیری از سرایت آن به افراد جامعه (بویژه اگر در مناطق آندمیک بیماری سکونت دارید)
- خودداری ساکنین مناطق آندمیک از مصرف خام گیاهان آبرزی وحشی و همچنین سبزیجات محلی (ترتیزک، شاهی وحشی، چوچاق، خالیواش، پونه صحرائی،.....) و مصرف این سبزیجات به صورت پخته یا خشک شده
- کاشتن سبزیجات محلی مورد علاقه در محل های مناسب تحت شرایط کاملاً کنترل شده و بدون امکان دسترسی حلزون ها و حیوانات نشخوارکننده.
- شستشوی دقیق سبزیجات مصرفی و سپس ضد عفونی صحیح آن ها (این انگل با محلول ۲۴ میلی گرم در لیتر پرمنگنات پتاسیم به مدت ۱۰ دقیقه و یا محلول ۱۲۰ میلی لیتر سرکه (یک استکان) در یک لیتر آب، به مدت ۱۰ دقیقه از بین خواهد رفت)
- خود داری از مصرف کود حیوانی برای تقویت گیاهان آبرزی.
- عدم استفاده از آبهای آلوده (آبهای سطحی) برای آبیاری و یا شستشوی سبزیجات و ظروف آشپزخانه.
- استفاده از آب شرب بهداشتی و پرهیز از آشامیدن آبهای سطحی همچون آب چشمه های روباز در مناطق بیلاقی.